

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Neveléstudományi Intézet

Csecsemő-és kisgyermeknevelő alapképzési szak

**A KISGYERMEKNEVELŐK ISMERETEI A
GYERMEKVÉDELMI JELZŐRENDSZERREL
KAPCSOLATBAN**

Belső konzulens: Fináncz Judit PhD
egyetemi docens

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:** Neveléstudományi Intézet/
Gyermeknevelési Tanszék

Készítette: *Rezák Roberta*
FWV3FA

Kaposvár

2024

A szakdolgozat tartalmi kivonata

A KISGYERMEKNEVELŐK ISMERETEI A GYERMEKVÉDELMI JELZŐRENDSZERREL KAPCSOLATBAN

Rezák Roberta

Csecsemő-és kisgyermeknevelő, BA, levelező

Neveléstudományi Intézet/ Gyermeknevelési Tanszék

Belső témavezető: Fináncz Judit, PhD, egyetemi docens

Szakdolgozatomban a gyermekbántalmazás és elhanyagolás témájában vizsgáltam, szakirodalom feldolgozásával, valamint egy általam összeállított kérdőív elemzésével. Arra kerestem a választ, hogy a kisgyermeknevelők milyen ismeretekkel rendelkeznek jelzőrendszeri kötelezettségükkel kapcsolatban, illetve ehhez kapcsolódóan milyen nehézségekkel találkoznak a mindennapi munkájuk során.

A szakirodalmakból kiderült, hogy a veszélyeztettség nehezen meghatározható fogalom. Előfordulhat családon belül, de szélesebb társadalmi élethelyzetekben is, valamint nagy hatással van a gyermek személyiségfejlődésére. A veszélyeztettség két formáját különböztethetjük meg, a gyermekbántalmazást és a gyermekelhanyagolást, melyek szorosan összefügghetnek, de külön-külön is előfordulhatnak. Ezekben az esetekben a legfőbb feladat a prevenció, környezettanulmány elvégzése, tünetek felismerése, okok feltérképezése, kapcsolattartás, tovább irányítás. A felmerülő problémák azért is nehezen bizonyíthatóak, mert jellemző a családokra a társadalmi izoláció és a nagyfokú látencia.

A jelzőrendszer hatékony működtetéséhez szükséges lenne intézményspecifikusan tájékoztató anyagok összeállítása és terjesztése a jelzőrendszer működéséről. A jelzőrendszer működésével kapcsolatosan bár általános protokollok rendelkezésre állnak, azonban ezek jellemzően nagyon hosszúak (sokszor épp ezért kezelhetetlenek), sok intézmény számára pedig éppen ezért nehezen követhetőek. A jelzőrendszer hatékony ellátásának érdekében több protokoll, szakmai ajánlás és módszertani segédlet is a jelzőrendszeri szakemberek és intézmények rendelkezésére áll, melyek a jelzőrendszer tagjai számára a jelzőrendszeri működését hivatottak segíteni példákkal, konkrét folyamatleírásokkal. A különböző ágazati szabályozó jogszabályok és törvények nem támasztják alá és nem erősítik meg a protokollokban előírt feladatokat. Például a bántalmazással kapcsolatos közös eljárásrendet és iránymutatást nem támasztja alá

kellőképpen az egészségügyi törvény és a rendőrség eljárásrendje. Ezeknek az „elcsúszásoknak” a következménye, hogy sokszor a tényleges szakember személyiségén, szakmai hozzáállásán, vagy éppen a szakmaiközi együttműködések minőségén múlik 1-1 szakmai feladat ellátása vagy éppen el nem látása is. A hatékony működéssel kapcsolatosan rengeteg tényező, szempont és nehézség merül fel általánosságban: a tagok szakmai tudása és szemlélete, átláthatatlan jogszabályrendszer. A jelzőrendszer eredményes és magas színvonalú működésének a megfelelő szemléletmód mellett nem elhanyagolható feltétele a jelzőrendszeri tagok kötelezettség teljesítésének kikényszeríthetősége, melynek alapja a megfelelően kialakított és érvényesíthető szankciórendszer, valamint a szankciók szükség szerinti alkalmazása.

Véleményem szerint megoldást jelenthet az, ha egyértelműbbé tennénk a jelzési utakat és tovább erősítenénk a jelzőrendszeri tagok együttműködését.

Nem könnyű választ adni arra a kérdésre, hogy mit lehetne tenni annak érdekében, hogy ráébredjünk arra a családokra érvényes szomorú valóságra, hogy a támogató családi közeg a véltnél jóval többször kegyetlen, megalázó és erőszakkal teli. A családi erőszak azonban önmagában is olyan súlyos és összekapcsolódó gondok létezését jelzi, amely problémákat a büntetőjog eszközei soha nem tud megoldani, legfeljebb az egészen kirívó esetekben megtorolja a cselekményt. Ahogy a gyermekvédelmi veszélyeztetettség fogalma jelzi a gyermeknevelés társadalmilag kívánatostól eltérő formáit, úgy jelzi a gyermekek testi épségét, szexuális szabadságát védő, büntetőjogi norma azt a határt, amelyen túl már elfogadhatatlan a szülői, gondozói magatartás. A veszélyeztetett kiskorúak és a gyermekek sérelmére elkövetett cselekmények számának csökkenése, a már sértetté vált gyermekek megfelelő támogatása csak a gyermekvédelem intézményrendszerének megerősítésével, szemléletének megváltoztatásával érhető el. A gyermekvédelem rendszerének a gyermek megvédése mellett feladata az is, hogy a bántalmazás vagy elhanyagolás kialakulásához vezető okokat kezelje. Ehhez azonban a gyermekvédelemben dolgozó szakembereknek és a gyermekeket segítő szakmák képviselőinek a gyakorlatban is alkalmazniuk kell azt a szemléletet, amely a hangsúlyt a prevencióra helyezi és a gyermekeket nevelő közösség diszfunkcionális működését a családi autonómia tiszteletben tartásával partneri együttműködés keretében igyekszik befolyásolni.